

Hea koostöö viib sihile ehk veoettevõtjate kontrollist ja ühisreididest

Terje Pürg, tööinspektor-jurist

Tööinspektsioon teostab riiklikku järelevalvet sõidukijuhtide töö- ja puhkeaja nõuete täitmise üle veoettevõtetes.

Järelevalve teostamisel on tööinspektoril õigus siseneda tööandjaga kooskõlastatult kontrollitavasse veoettevõttesse, seejuures vajaduse korral ka ette teatamata. Praktika on näidanud, et ilma ette teatamata järelevalvet teostades kasutavad ettevõtjad sageli venitamistaktikat (dokumendid ei asu ettevõtte asukohas, vastutav isik on puhkusel või viibib lähetuses jne). Tööinspektorile on see aga esimeseks märgiks, et veoettevõtja vajab lisaega nõutud andmete korrastamiseks.

Sõidukijuhtide töö- ja puhkeaja järelevalvet viivad läbi sõidukijuhtide tööinspektorid, kes kasutavad sõidukite salvestusseadmetelt ja juhikaartidelt allalaaditud andmete analüüsimisel *tachoscan*´i programmi.

Näited põhilistest rikkumistest, mida on järelevalve käigus tuvastatud:

- 1) sõiduki salvestusseadmelt ja juhikaardilt ei laadita üldse või ei laadita regulaarselt alla andmeid ega säilitata salvestatud andmeid 12 kuud;
- 2) juhtide töö- ja puhkeaja üle puudub regulaarne kontroll ning juhte ei juhendata;
- 3) ei peeta tegelikku tööaja arvestust ega hüvitata juhtidele riigipühadel ja öisel ajal töötatud aega;
- 4) levinud on ühenduse tegevusloa, sh tegevusloa tõestatud koopia, edasi andmine teisele veoettevõttele, kuigi seaduse järgi on see keelatud. Sellest tulenevalt puudub veoettevõtjal igasugune kontroll sõidukite tegevuse üle, mida kasutab teine ettevõtte;

- 5) juhid ei registreeri sõiduki salvestusseadmelt lüliteid kasutades muud tööd ja valmisolekuaega. On esinenud juhtumeid, kus esitatud andmete järgi on juht sõitnud ja teinud muud tööd kolm ööpäeva järjest.

Foto: Google

Kontrollide ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks on tööinspektoril vaja eelnevalt saada infot kontrollitava veoettevõtja kohta. Koostöö Maanteeameti, Politsei- ja Piirivalveameti ning teiste ametiasutustega, teabe vahendamine ning ühisreidide läbiviimine on osutunud tulemuslikuks.

Koostööd alustati 2012. aasta oktoobris ning 2013. aasta novembris allkirjastati Tööinspektsiooni, Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi PPA), Maanteeameti (edaspidi MTA) ja Maksu- ja Tolliameti poolt ühiste kavatsuste protokoll, millega lepidi kokku, et 2014. aastal tehakse koostööd järelevälve töhustamise eesmärgil Eesti Vabariigis registreeritud ja tegutsevate transpordiettevõtete ning nende sõidukite üle, mis teostavad nii veose- kui ka sõitjatevedu maanteel.

Koostöö väljendub eelkõige veoettevõtete ühiskontrollide korraldamises, mille käigus kontrollitakse sõidukite tehnilist seisukorda, juhtide sõidu- ja puhkeaja nõuetest kinnipidamist, töölepingute olemasolu ning riiklike maksude tasumist.

Enda kogemustest võin öelda, et nelja sõitjatevedu teostava ettevõtte ühiskontroll Ida-Virumaal 2013. aasta märtsis oli koos Politsei- ja Piirivalveameti ning Maanteeametiga igati tulemuslik. Järelevälvemenetluse alustamisest teavitati ettevõtet kirjaliku teatega 24 tundi ette, et vältida andmete võltsimist või varjamist. Põhjalikult sai kontrollitud ühte üle viiekümne töötajaga ja kolme alla kümne töötajaga veoettevõtet. Suurema ettevõtte kontrollimist alustasime hommikul kell 10.00 ning lõpetasime õhtul kell 19.00. Tuvastasime hulgaliselt rikkumisi bussijuhtide töö- ja puhkeajas, liinigraafikute rikkumisi. Paljude

graafikujärgsete reiside kohta andmed puudusid. Kuna kontrollimiseks esitati sõiduplaanid ja töögraafikud ning bussi sõidumeeriku salvestuslehed, siis oli kontrollimine aeganõudev. Ühisreid lõppes ettekirjutuste ja väärteomenetlusega. Kolme väiksema veoettevõtte seaduskuulekust kontrollisid MTA ja PPA ametnikud ka maanteel.

Teine suurem ühine kontrollimine, milles vaatlejana osalesin, toimus 2014. aasta veebruaris esimesel päeval algusega kell 5.45 Rakvere bussijaamas ning teisel päeval Ahtmes ja Jõhvis busside linnaliinide lõpp-peatustes.

Kontrollisime sõitjatevedu teostavaid ettevõtteid nii maanteel kui ka hiljem kogutud andmete põhjal ühte ettevõtet selle asukohas kohapeal. Peab tõdema, et maanteel bussijuhtidelt saadud andmete põhjal oli lihtsam ettevõttes bussijuhtide töö- ja puhkeaja nõuete mittetäitmist kontrollida. Paljudel juhtudel ei kajastunud bussijuhi sõidulehel tema tööpäeva algus ega lõpp, selle asemel näidati liinigraafikut ja viidati suvalisele ajavahemikule, mis pidi olema juhi tööpäev. Sellisel moel andmete esitamine näitab ilmselgelt, et veoettevõtja ei ole korraldanud bussijuhtide tööaega ega pea ka tegelikku tööaja arvestust.

Ülalpool on toodud vaid paar näidet, mis ei kajasta kogu koostööd, saadud kogemusi ja tulemusi.

Reidide korraldamine ja nende läbiviimine on tööinspektori jaoks tunduvalt tömahukam ning suurema närvi- ja ajakuluga kui mõni tavapärane järelevälvemenetlus. Samas oleme nõnda suutnud anda ettevõtetele jõulisemalt mõista, et vanaviisi ei ole võimalik jätkata ning tuleb täita seadust ja teha muudatusi töökorralduses.

Väsinud juht on ohtlik nii reisijatele, endale kui ka kaasliiklejatele!